

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ

Неофіційний переклад

ПРЕАМБУЛА

8 листопада 2017 року члени Міжнародної організації суддівської освіти (IOJT), до складу якої входять 129 навчальних закладів із підготовки суддів із 79 країн, (одногосно) прийняли наступну декларацію.

Ця декларація визначає керівні принципи підготовки суддів та відображає, як учасники IOJT концептують та впроваджують їх у навчання суддів. Ці принципи є загальними для судових навчальних закладів в усьому світі, незалежно від відмінності судових систем.

IOJT заохочує всі установи відповідальні за підготовку суддів, та усіх зацікавлених осіб, які беруть участь у підготовці суддівських кадрів, використовувати принципи як основу та джерело натхнення, а отже - як загальну базу, спрямовану на здійснення підготовки суддів. Таким чином, IOJT заохочує установи підтримувати один одного в реалізації цієї декларації.

ПРИНЦИПИ

1. Підготовка суддів – є важливим компонентом забезпечення високих стандартів компетенції та ефективності. Підготовка суддів є основою для незалежності судів, верховенства права та захисту прав усіх людей.

ІНСТИТУЦІЙНА БАЗА

2. З метою збереження принципу суддівської незалежності, органи судоустрою та судові навчальні інститути повинні відповідати за розробку навчальних програм їх змістовне наповнення та проведення підготовки суддів (навчання).

3. Судові лідери та судді, які займають керівні посади повинні підтримувати підготовку суддів.

4. Всі держави повинні:

(i) Забезпечувати установи відповідальні за підготовку суддів належним фінансуванням та іншими ресурсами для досягнення завдань та мети;
та

(ii) Створити системи для забезпечення того, щоб усі члени судової системи могли проводити навчання

5. Будь-яка підтримка надана для підготовки суддів, повинна бути використана відповідно до цих принципів та в координації з установами, відповідальними за підготовку суддів.

НАВЧАННЯ ЯК ЧАСТИНА РОЛІ СУДДІ

6. Всі представники правосуддя мають право та несуть відповідальність за проходження навчання. Кожен із них повинен мати час для проходження навчання як частини їх роботи суддями.

7. Всі представники правосуддя повинні проходити підготовку до або з моменту їх призначення, а також регулярно проходити навчання протягом всієї своєї кар'єри.

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ (НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ) ТА МЕТОДОЛОГІЯ

8. Враховуючи складність ролі судді, підготовка суддів має бути багатoproфільною та включати в себе юридичну (правову) підготовку, неправові знання, навички, соціальний контекст, цінності та етику.

9. Навчання суддів має проводитися суддями, які вже пройшли підготовку з відповідної тематики. За необхідності до навчального процесу долучаються експерти, які не є суддями.

10. Підготовка суддів повинна відображати найкращі практики у розробці професійної програми навчання дорослої аудиторії. До навчального процесу повинен бути залучений широкий спектр сучасних методологій навчання.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ З ПОЯСНЮВАЛЬНИМИ КОМЕНТАРАМИ

ПРЕАМБУЛА

8 листопада 2017 року члени Міжнародної організації суддівської освіти (ІОЖТ), до складу якої входять 129 навчальних закладів із підготовки суддів із 79 країн, (одногосно) прийняли наступну декларацію.

Ця декларація визначає керівні принципи підготовки суддів та відображає, як учасники ІОЖТ концептують та впроваджують їх у навчання суддів. Ці принципи є загальними для судових навчальних закладів в усьому світі, незалежно від відмінності судових систем.

ІОЖТ заохочує всі установи відповідальні за підготовку суддів, та усіх зацікавлених осіб, які беруть участь у підготовці суддівських кадрів, використовувати принципи як основу та джерело натхнення, а отже - як загальну базу, спрямовану на здійснення підготовки суддів. Таким чином, ІОЖТ заохочує установи підтримувати один одного в реалізації цієї декларації

Термін “представники правосуддя” використаний у цьому документі, включає прокурорів, адвокатів, судів та інших, в залежності від системи правосуддя.

Термін “підготовка суддів” використовується в цьому документі по відношенню до інституту підготовки. Значення може змінюватися в залежності від контексту, наприклад : “освіта суддів”, “підвищення кваліфікації суддів” тощо.

Термін “держава” в цьому документі охоплює державні політичні одиниці, а також держави-федерації або будь-яку регіональну державну організацію відповідно до національного контексту.

ПРИНЦИПИ

1. Підготовка суддів – є важливим компонентом для забезпечення високих стандартів компетенції та ефективності. Підготовка суддів є основою для незалежності судів, верховенства права та захисту прав усіх людей.

Основою об'єктивної судової системи є незалежність судової влади. Незалежність суддів полягає в двох принципах: 1) сукупність інституційних механізмів, з тим щоб судова система як гілка влади була вільною від втручання; 2) незалежний неупереджений тип мислення для окремих суддів. Цей останній принцип гарантує, що судді виконуватимуть свою роботу без надмірного або неправильного впливу. Цей принцип також стосується і підготовки суддів. Для того, щоб громадськість

підтримувала та захищала незалежність суддів, вона повинна бути задоволена тим, що судді не тільки діють неупереджено та компетентно в розумінні та застосуванні закону, але й у ефективному та справедливому виконанні своєї роботи, дотримуючись Бангалорських принципів поведінки суддів. З огляду на це підготовка суддів має включати наступне: правові та неправові знання, навички, соціальний контекст, цінності та етику.

ІНСТИТУЦІЙНА БАЗА

2. З метою збереження принципу суддівської незалежності, органи судоустрою та судові навчальні інститути повинні відповідати за розробку, зміст та проведення підготовки суддів (навчання).

Суддівська незалежність вимагає свободи від неправомірного або неналежного впливу на підготовку суддів. З огляду на те, що семінари та ресурси, такі як посібники, можуть впливати на поведінку та рішення суддів, зміст навчальних матеріалів та підготовка суддів повинна бути без будь-якого надмірного або неналежного впливу від будь-якого суб'єкта, який може отримати користь, включаючи фінансові органи, законодавця, керівників уряду, політичних і фінансових сил тощо.

Бангалорські принципи поведінки суддів підкреслюють той факт, що судові навчальні істанови повинні бути відповідальними за розробку, зміст та проведення підготовки суддів. *Принцип 1: Незалежність* : “Незалежність судових органів є передумовою забезпечення правопорядку та основною гарантією справедливого вирішення справи в суді...” *Застосування 1.1* додає: “Суддя повинен здійснювати свою судову функцію незалежно, виходячи виключно з оцінки фактів, відповідно до свідомого розуміння права, незалежно від стороннього впливу, спонукання, тиску, загроз чи втручання, прямого чи опосередкованого, що здійснюється з будь-якої сторони та з будь-якою метою”. У доповнення, *Цінність 6: Компетентність та старанність, Застосування 6.3* : “ Суддя вживає розумні заходи для збереження та розширення своїх знань, удосконалення практичного досвіду та особистих якостей, необхідних для належного виконання ним своїх обов'язків, використовуючи для цих цілей засоби навчання та інші можливості, що в умовах судового контролю мають бути доступні для суддів.”

Навчальні установи, відповідальні за розробку, зміст навчальних програм та підготовку суддів, безумовно, повинні бути підзвітними громадськості та донорам за цілісність своїх навчальних програм та управління державними коштами. Вони повинні, наприклад, проводити регулярні оцінки потреб у навчанні як частини навчального плану підготовки суддів. Судові навчальні установи також повинні оцінювати свої навчальні програми для забезпечення їх якості та ефективності.

3. Судові лідери та судді, які займають керівні посади повинні підтримувати підготовку суддів.

Цей принцип зосереджується на двох аспектах:

- Просування навчання суддів в рамках судової влади
- Залучення суддів, які займають керівні посади до підготовки суддів

1) Просування навчання суддів судовими лідерами

Термін “Судові лідери” стосується вищої судової влади, наприклад, це Судові Ради або Верховні Суди.

Дуже важливою є підтримка та просування освіти суддів саме судовими лідерами. Займаючи керівні посади, судові лідери повинні надихати судів проходити навчання і допомогти їм зрозуміти, що безперервне навчання є невідомою частиною суддівської професії.

Судові лідери повинні також пильно стежити за реалізацією Принципу 4 (нижче), який зобов'язує суддів колективно проходити навчання. Якщо можливо, ці установи повинні використовувати свої лідерські позиції, щоб переконатись, що цей принцип застосовується.

Один із способів – врахування проходження навчання при прийнятті рішень щодо призначення суддів та їх просування по службі; це буде хорошим стимулом для підготовки суддів, а отже й збереження ефективності їх роботи. Така практика також підтримуватиме Принцип 6, згідно з яким навчання є правом і обов'язком суддів.

Найвищі судові органи повинні бути залучені до процесу підготовки суддів та, у відповідних випадках, до діяльності суддівського навчального закладу. Ця участь залежить від того, як організовується система підготовки суддівських кадрів, а також за національними традиціями.

Термін “Судові лідери” також відноситься до голів судів.

Голови судів також повинні підтримувати процес підготовки суддів, надихати їх проходити навчання на регулярній основі впродовж всієї суддівської кар'єри (див. Принцип 7).

Деякі країни мають проблему недостатньої кількості кадрів судової системи. Зростання робочого навантаження для окремих суддів можуть призвести до неможливості проходження навчання. Проте в інтересах держави є добре підготовлені та ефективні судді. Час на навчання підвищить якість судових рішень, а також продуктивність суддів. Голови судів не повинні перешкоджати суддям проходити навчання, якщо не існує виняткових обставин.

2) Залучення до викладацького процесу голів судів та їх заступників.

З огляду на те, що підготовка суддів має включати правові та неправові знання, навички, соціальний контекст, цінності та етику (Принцип 8), вона має також створити платформу для обміну досвідом та кращими практиками професіоналів. На голів судів покладається важливе завдання у передачі практики та досвіду своїм молодшим колегам-суддям.

Це не означає, що переважна більшість тренерів має бути головами судів (див. Принцип 9), тому що голова суду ще не означає досвідчений тренер. Проте голови судів повинні намагатися ділитися своїм досвідом, авторитетом та точкою зору зі своїми колегами-суддями.

4. Всі держави повинні:

Забезпечувати установи відповідальні за підготовку суддів належним фінансуванням та іншими ресурсами для досягнення завдань та мети;
та

(i) Створити системи для забезпечення того, щоб усі члени судової системи могли проводити навчання

(ii) Будь-яка підтримка надана для підготовки суддів, повинна бути використана відповідно до цих принципів та в координації з установами, відповідальними за підготовку суддів.

Держави мають запевнитися у тому, що навчальні установи підготовки суддів отримують належне фінансування та інші ресурси для забезпечення їх автономії (які надають можливість безперешкодно виконувати покладені на установи завдання без залежності у фінансуванні іншими сторонами).

Фінансування та ресурси повинні охоплювати:

- Експлуатаційні затрати, включаючи (серед інших необхідних) належне приміщення для підготовки суддів обладнане сучасним обладнанням (наприклад комп'ютери та інші пристрої)
- Високоякісні кадрові ресурси, які охоплюють професійний, адміністративний та технічний персонал.

Судді повинні проходити підвищення кваліфікації впродовж всієї професійної кар'єри з метою підвищення рівня своїх компетенцій. Це потреба повинна бути відображена у регламенті установи відповідальної за підготовку суддів.

Для реалізації цього принципу держава повинна дозволити суддям проходити навчання протягом робочого дня. Цього можна досягти лише за наявності конкретних механізмів: а) дати можливість суддям брати вихідні без негативного

впливу на їхню позицію; б) платити суддям за участь у семінарах та інших навчальних заходах.

5. Будь-яка підтримка надана для підготовки суддів, повинна бути використана відповідно до цих принципів та в координації з установами, відповідальними за підготовку суддів.

Є велика кількість можливих джерел фінансування установ суддівської освіти. У додаток до власних ресурсів установ, є можливість отримувати технічну допомогу від місцевих державних або приватних організацій (наприклад, виконавчих органів чи неурядових організацій), багатосторонніх чи міжнародних агенцій співпраці, а також державних установ інших країн.

Установи відповідальні за підготовку суддів повинні координувати розвиток своєї діяльності. Для цього є дві причини. Перша, вищезгадані зовнішні джерела не обов'язково знайомі з курсами та змістом навчальних програм, які вони викладають. Також вони можуть не співпадати з нагальними тренінговими потребами суддів на місцях. Друга причина, цілком можливо, що фінансові агентства мають свої власні програми, за допомогою яких вони хочуть вплинути на цільову аудиторію; це буде протиприродно плануванню та цілям, встановленим навчальними установами підготовки суддів.

Переважно, координація між джерелами фінансування та установами, відповідальними за підготовку суддів, повинна включати: нагляд за визначенням потреб в навчанні; розробку методології навчання; викладання курсів; оцінку учасників і самого навчального курсу. Необхідно мати належні механізми забезпечення того, щоб установа, що здійснює навчання, здійснювала контроль над роботою донорів, у тому числі шляхом надання звітів, які донори повинні направляти, з метою забезпечення незалежності суддів.

НАВЧАННЯ ЯК ЧАСТИНА РОЛІ СУДДІ

6. Всі представники правосуддя мають право та несуть відповідальність за проходження навчання. Кожен із них повинен мати час для проходження навчання як частини їх роботи суддями.

Безперервне навчання повинне бути невід'ємним компонентом обов'язків судді.

Відповідальність за забезпечення належної суддівської підготовки покладається на державу, судових лідерів та власне суддів. Держава повинна забезпечити суддів належним місцем для проходження навчання та достатнім часом для навчання. Це означає, що на місцях повинно бути призначено достатньо суддів для можливості кожного з них проходити навчання. Також на державу покладено завдання у фінансовому забезпеченні навчальних установ підготовки суддів.

Голови судів повинні підтримувати суддів та сприяти їх проходженню навчання, а також їх залученню у розробку навчальних курсів.

Судді несуть відповідальність за участь у навчальних заходах та, де це можливо, на добровільній основі залучаються до розробки навчальних курсів, та виступають в ролі тренерів та фасилітаторів. Судді повинні проходити навчання протягом усієї своєї професійної діяльності.

7. Всі представники правосуддя повинні проходити підготовку до або після їх призначення, а також регулярно проходити навчання протягом всієї своєї кар'єри.

Цей принцип визначає важливість проходження навчання кандидатів на посаду судді та підвищення кваліфікації суддів.

1) Підготовка кандидатів на посаду судді

Окрім загальних правових знань, судді повинні володіти спеціальними професійними навичками. Ці навички відрізняються залежно від країни та епохи, але включають деякі універсальні компетенції, такі як здатність: аналізувати ситуацію чи справу; виявляти та застосовувати етичні норми тощо.

Незалежно від професійної підготовки новопризначених суддів чи майбутніх суддів, необхідно навчити їх навичкам, які вони не можуть охопити під час навчання або попереднього досвіду роботи. Ось чому Принцип 7 визнає необхідність підготовки кандидатів на посаду суддів.

Цей принцип не має на меті стандартизувати процес підготовки кандидатів та суддів, оскільки він відрізнятиметься залежності від державної та правової системи.

У більшості країн романо-германського права майбутні судді обираються із числа кращих студентів юридичних факультетів або молодих фахівців у правовій галузі. Їх недостатній досвід компенсується тривалістю їх підготовки, яка, як правило, триває кілька років, і вважається найвищою необхідністю в цих країнах.

У країнах загального права судді призначаються або обираються з числа визнаних юристів, які мають великий професійний досвід і досвід вирішення судових справ. Первинне навчання звичайно триває кілька тижнів, і його метою є надання суддям фундаментальних навичок, яких вони не мали можливості реалізувати будучи юристами.

Незважаючи на досвід та кваліфікацію новопризначених суддів у країнах загального права, ці навички мають бути засвоєні до або з моменту призначення.

В ідеалі, первинна підготовка має відбутися до зайняття суддею своєї посади. Така практика у переважній більшості країн. Проте в деяких країнах з загальним правом, де кількість суддів не є значною, первинне навчання проводиться в перші місяці

після зайняття посади. Цей принцип набуває практичного підходу, "до або з моменту їх призначення".

2) Підвищення кваліфікації

З огляду на те, що суспільство та його правове середовище постійно розвивається, первинне навчання суддів не може вважатися достатнім для забезпечення ефективності роботи суддів протягом всієї їх професійної діяльності, незалежно від якості та тривалості такого навчання.

Обов'язок судді – вивчати зміни в законодавстві та судовій практиці. Тренінги можуть допомогти суддям бути в курсі останніх змін та нововведень, особливо враховуючи їх важке навантаження та подеколи неможливість слідкувати за новинами.

Спеціальна платформа підготовки суддів також дає змогу суддям обмінюватися з колегами досвідом з питань етики та найкращих судових практик, а також поглиблювати свої знання та розуміння потреб суспільства, якому вони служать. Така злагоджена структура необхідна для того, щоб судова система розвивалась такими ж темпами, як і суспільство.

З метою вивчення суддями останніх змін, розвитку та вдосконалення їх навичок та обміну ідеями, регулярне навчання суддів має тривати протягом всієї їх кар'єри.

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ (НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ) ТА МЕТОДОЛОГІЯ

8. Враховуючи складність ролі судді, підготовка суддів має бути багатопрофільною та включати в себе юридичну (правову) підготовку, неправові знання, навички, соціальний контекст, цінності та етику.

Незважаючи на те, що кожному суддю, безумовно, необхідно розуміти та правильно тлумачити відповідний закон, також важливо визнати, що закон і правові принципи не існують окремо. Судді діють публічно в середини суспільства та щоденно взаємодіють з іншими людьми - сторонами, свідками та законними представниками. Таким чином, навчання суддів не повинно обмежуватися вивченням лише правових принципів.

З метою забезпечення довіри до судового процесу, підготовка суддів повинна допомогти всім представникам правосуддя отримати та розвинути навички, необхідні для застосування всеохоплюючого підходу. Соціальний фактор у підготовці суддів є важливим аспектом підготовки, що забезпечує оцінку стану людини та суспільства, в якому працюють судді. З огляду на це, підготовка суддів повинна бути багатопрофільною.

Судді вступають на посаду з власними цінностями, упередженнями та переконаннями. Навчальні тренінги мають спонукати представників правосуддя до певного ступеня відкритості та готовності долати власні упередження та переконання, якщо такі суперечать судовій справі.

Тренінги повинні відповідати сучасним викликам.

9. Навчання суддів має проводитися суддями, які вже пройшли підготовку з відповідної тематики. За необхідності, до навчального процесу долучаються експерти, які не є суддями.

Навчання суддів повинні проводити самі судді, а це означає, що судді мають повноваження щодо розробки, змістовного наповнення навчальних програм та їх реалізації. Таким чином, будь-який суддя, який бере участь у розробці та здійсненні суддівської підготовки, повинен пройти підготовку з питань судової підготовки за принципом навчання дорослої аудиторії та форм навчання. Це навчання має назву підготовка тренерів, або тренінг для тренерів (ToT).

Дотримання цього принципу посилить і захистить незалежність судів та забезпечить безпосереднє відношення професійної підготовки суддів до професійних потреб суддів.

Навчання суддів самими суддями не виключає залучення до навчального процесу експертів, науковців та інших спеціалістів, які можуть сприяти покращенню процесу підготовки.

10. Підготовка суддів повинна відображати найкращі практики у розробці професійної програми навчання дорослої аудиторії. До навчального процесу повинен бути залучений широкий спектр сучасних методологій навчання.

Розробка навчальних програм підготовки суддів має керуватися наступними етапами: 1) оцінка потреб; 2) розробка та запровадження; та 3) оцінювання.

Перший етап і найбільш важливий – оцінка потреб суддів окремо та загалом. Наступний етап – окреслення навчальних цілей, розробка навчального плану, розробка програми (методології) та впровадження. Останній етап – оцінювання навчальних результатів, зворотній зв'язок від суддів, які пройшли навчання щодо покращення знань, зміни підходів тощо. Оцінювання допомагає визначити ефективність проведеного навчання та визначає навчальні цілі на майбутнє.

Реалізація такого циклу має бути систематичною, та всеохопною, проводиться на регулярній основі та постійно оновлюватися. Крім того, на всіх стадіях навчального циклу необхідно використовувати найкращі методи або стратегії, які мають найвищий рівень ефективності.

Навчання повинне орієнтуватися на цільову аудиторію. Важливо створити для суддів сприятливу атмосферу для спілкування, обміну досвідом та вдосконалення навичок.

Експериментальне навчання проводиться шляхом залучення конкретного досвіду, шляхом спостереження та рефлексії, формування абстрактних концепцій та їх практичного застосування у нових ситуаціях. Дослідження в андрагогії (одна з назв галузі педагогічної науки, що охоплює теоретичні і практичні проблеми освіти, навчання і виховання дорослих) в підтверджують необхідність застосування нових моделей навчання дорослої аудиторії: практичної, експериментальної та індивідуальної. Це включає коучинг та наставництво, навчання на робочому місці та навчання на практиці.

Підготовка суддів повинна базуватися на ряді методологій, використовуючи різноманітні сучасні форми навчання з індивідуальним підходом, який означає вибір формату, що відповідає потребам учасників, і наявність результатів навчання. У такому багатогранному підході важливу роль відіграють електронні інструменти та інформаційні технології. Тренінги повинні оптимально використовувати нові технології, дистанційне/ онлайн навчання (додатково, коли доцільно) та електронні ЗМІ.